112424

В. Садовський

Професіональні союзи

270054
112421

Ціна 25 коп.

Київ — Харьків

Головний склад. **Харьків,** Петровський пер. 18 книгарня **„Дзвін“. Київ** В. Володимирська 16, **„Робітнича книгарня“.**

К И Ї В.
Друкарня Акц. Т-ва „Петро Барський у Київі“.

Про професіональні союзи.

Широкою і дужою хвилею розпочався по всій Україні робітничий рух після того, як впав старий режім. Не тільки по великих городах, а й по глухих, далеких містечках— скрізь в нашому крайові стали єднатись робітники, стали боротись за свої права, за те, щоб добитись кращого, людського життя. За короткий час, що минув від початку революції дружніми, об'єднаними з'усиллями робочого класу вдалось робітникам де-що змінити в тих порядках, які завів старий режім і капіталісти.

Щоб ті завоювання робітників зостались і надалі, щоб не могли одібрати їх після кінця революції капіталісти, робітники повинні мати дужі й міцні організації, які би твердо стояли на сторожі всіх здобутків революції. Тільки об'єднавшись тісно і дружно зможе закріпить робітництво всі свої завоювання, зможе їх далі росширить і збільшить.

На сторожі всіх завоювань робітництва в державі, в обороні його політичних і громадських прав стоїть *робітнича соціал-демократична партія*. Для того ж, щоб провадити боротьбу за полішшення економічного становища робітників, за короткий робочий день, за збільшення заробітної плати, робітникам потрібні дужі і міцні *професіональні союзи*.

Що таке професіональні союзи і для чого вони потрібні?

В теперішньому хазяйстві панують такі порядки, що робітники для того, щоб жити і мати кавалок хліба, мусять йти у найми до хазяїнів, капіталістів у їх майстерні, фабрики і заводи. Продаючи капіталістам свою робочу силу, працюючи на них, робітники одержують від хазяїнів заробітну плату.

Що менша буде та плата, яку виплачує робітникові його хазяїн, то більший буде заробіток, зиск капіталіста.

Бажаючи одержати як найбільшу прибиль, капіталісти завжди хотять визискувати, експльоатувати робітників як найбільше; їхня ціль добитись того, щоб робітники за найменшу плату працювали як найбільше і як найдовше. Капіталістам все одно, при яких саме умовах будуть робити їхні робітники—чи працюють вони в сирих, холодних, задушливих майстернях, які шкодять їхньому здоров'ю, чи доводиться їм провадити працю в тісних помешканнях, де й повернутись не можна, поблизу машин, які можуть покалічити робітників—все це мало турбує капіталістів. Їхне завдання— платити робітникам, як найменше і визискувати їх як найбільше для того, щоб мати найбільшу прибиль.

Коли читаєш історію робітничого руху, коли знайомишся з тим, як поводилися капіталісти з робітниками, доки не почався робітничий рух, доки не заведені були закони, які хоч трохи охороняли робітників і обмежували права капіталістів, часто стрічаються такі факти, такі речі, від яких прямо стає страшно. Наче над кріпаками, наче над рабами, невольниками знущались капіталісти Англії, Германії і Росії над робітниками.

Така експлоатація робітників капіталістами бувала і буває завжди там, де робітники темні і роз'єднані. Одному робітникові, сам на сам, не сила добитись од капіталіста кращих умов праці, вищої плати і коротшого робочого дня. Тільки об'єднавшись робітники здобувають силу.

Професіональні союзи і мають бути тими робітничими організаціями, які об'єднують всіх робітників кожної даної професії чи якоюсь окремого промислу (металісти, кравці, шевці, цукроварські робітники) для боротьби за поліпшення їх економічного становища. Маючи такі цілі, професіональні союзи повинні дбати і дбають про все те, що може полекшити становище робітника на фабриці чи заводі.

І як що буде дужий і міцний професіональний союз він може дати велику користь робітникам.

Через професіональні союзи і тільки через них можуть добитись робітники поліпшення свойого становища, поліпшення міцного і постійного.

Що далі, то все більше заводиться машин, зникають дрібні майстерні і ручна вирібка товарів. Разом з тим для капіталістів являється можливість брати на фабрики необучених робітників, жінок і дітей; коли машинної вирібки товарів не було, коли підготовка робітника у кожній професії потребувала довгого часу, капіталісти не могли цього робити. А тепер що далі, то все зростає число тих людей, які можуть стати до послуг капіталістів, які можуть понизити заробітну плату і погіршити становище тих робітників що вже роблять на фабриці.

Боротися проти цього можуть робітники тільки, маючи міцні професіональні союзи.

Теперішне капіталістичне хазяйство розвивається не завжди рівно і однаково. Час од часу буває так, що виробництво на фабриках і заводах зменшується, число робітників, які потрібні капіталістам, меншає, виникає безробіття. Частина робітників, які раніш працювали, стає зайвою і лишається без роботи, без всяких засобів до життя. Раз-у-раз при теперішньому хазяйстві бувають такі періоди безробіття; безробіття може впасти на кожного робітника.

Полекшити безробіття, боротися проти нього робітники можуть тільки, маючи професіональні союзи.

Зараз під час війни, коли дуже багато робітників на фронті, нема того всього, про що ми говоримо, і конкуренції з боку необучених робітників і безробіття.

Але що ближче кінець війни, то все більша небезпека насувається на робітників. Промисловість живе тепер найбільше військовими заказами. Як що вони кінчаться, становище промисловости, а разом з тим становище робітників стане дуже непевним. Доведеться промисловости демобілізуватись, переходить до виробництва, потрібного і рощитаного на мирний час, а в той же час для цього нема ані потрібних машин, ані сирих матеріалів, ані капіталів—все витрачено на війну і винищено війною. При таких обставинах після кінця війни не минути робітництву дуже тяжких часів. Приготовитись до цього часу, вдержати свої завоювання, боротись з безробіттям, яке буде тоді, зможе робітництво тільки, маючи міцні професіональні союзи.

Що повинні робити професіональні союзи?

Професіональні союзи повинні дбати про поліпшення економічного становища робітників. Маючи таку ціль, професіональні союзи, розуміється, перш за все мають домагатись *скорочення робочого дня* і *збільшення заробітної плати* Скоротити робочий день можна тоді, коли буде встановлено певні, точно визначені години, на протязі яких робітники повинні працювати і коли поза тими годинами робітників капіталісти не мають права примушувати до роботи. Через те професіональні союзи домагаються *одміни всяких додаткових, зверхурочних робот.* Тільки тепер під час війни, при небезпечному становищі краю і держави, професіональні союзи вважають, що ці додаткові роботи можна допустити. В мирні часи ж скрізь і завжди професіональні союзи ставлять своєю ціллю боротьбу з зверхурочними роботами.

Висота заробітної плати для кожного окремого робітника залежить від тих способів, якими определяє її капіталіст—від того буде вона поденною чи поштучною. В інтересах капіталістів скрізь, де можна завести поштучну плату; вона порушує єдність робітників, бо ставить їх не в однакове становище; разом з тим вона дає можливість більшої експлоатації робітників.

Професіональні союзи домагаються *заміни поштучної плати поденною* в усіх тих предприемствах, де це по умовах роботи, можна завести.

Встановити певний розмір заробітної плати і певну довжину робочого дня можна тоді, коли розмова про це провадиться не окремим робітником з окремим капіталістом, а всіми робітниками даної професії з усіма хазяїнами. Через те професіональні союзи ставлять своєю ціллю добитись,

щоб був вироблений колективний (спільний) договор, який би встановлював умови праці і розмір плати для всіх робітників і був принятий всіма хазяїнами.

Проти цього домагання професіональних союзів особливо уперто повстають капіталісти; вони розуміють, що їм лекше боротися з домаганнями робітників, коли вони мають діло з кожним окремим робітником, коли вони можуть заміняти одного робітникн другим. Та завданням професіональних союзів і являється побороти цю упертість хазяїнів.

Ці колективні (спільні) договори повинні торкатись всіх умов праці робітників; робочий день, заробітна плата, додаткові роботи, штрафи, санітарні умови праці—все це входить в колективний договор і мусить являтись обов'язковим для капіталіста.

Коли професіональний союз в якій небудь окремій професії розвивається добре, коли він дойшов до того, що об'єднує всіх або дуже велику більшість робітників, що працюють в ній, тоді професіональний союз ставить своєю ціл'ю добитись від капіталістів, *щоб вони приймали на роботу тільки тих робітників, які записані до професіональною союзу*. Лехко зрозуміти, через що виставляють і обстоюють це домагання. Капіталістам вигодно приймати до себе несвідомих робітників, які би слухались їх у всьому і покірливо виконували всі їх примхи; в інтересах же робітників добитись того, щоб всі, що працюють в даній професії—виступали би дружно, спільно і об'єднанно; так виступать можуть свідомі робітники, які розуміють свої класові обов'язки і належать до професіонального союзу.

В щоденному житті на кожному заводі, в кожній фабриці чи майстерні виникають раз-у-раз між робітниками і капіталістами всякі незгоди і непорозуміння. Щоб полагоджувать всі такі справи мирно без забастовок, потрібно, щоб були заведені такі установи, які би справедливо і не порушуючи інтересів робітників розрішали їх. Для цього професіональні союзи добиваються, щоб капіталісти признали і згодились на те, *щоб всі такі непорозуміння передавать на розрішення погоджуючих (примирительних) камер*; ці камери мають складатись з рівного числа представників од хазяїнів і робітників і рішення їх повинні мати обов'язкову силу для обох сторін.

Умови праці на фабриках та заводах і в майстернях часто шкодять здоровлю робітників, а часом навіть ставлять в небезпеку саме життя їх. Професіональні союзи ставлять своєю ціл'ю слідкувати за цим і добиватись, *щоби умови праці у хазяїнів були такі, які би не позбавляли робітників здоров'я і життя*.

Дбаючи про інтереси своїх членів тоді, коли вони мають роботу, професіональні союзи разом з тим ставлять сво-

їм завданням *боротись з безробіттям і допомогти своїм членам перебути ці тяжкі часи.* Професіональні союзи повинні видавати своїм безробітним членам допомогу і допомогати їм в шуканні роботи. Для цього професіональні союзи мають засновувати біржі праці—спеціальні організації, які би були посередниками між хазяїнами і робітниками при найманні на роботу. Як що професіональні союзи мають можливість широко розвинути цю роботу, вони можуть дати велику поміч робітникам.

Ми зазначили тільки найголовнійше з того, що ставлять своїм завданням професіональні союзи в справі оборони економічних інтересів робітників. Проте і з того, що вже зазначено, видно, що не мало потрібно сил робітникам для того, щоб перевести в життя всі ці завдання професіональних союзів. Об'єднаній силі капіталістів робітники можуть протиставити тільки свою свідомість і організованість.

Для того, щоби досягнути цієї так потрібної свідомости і організованности робітників, щоб об'єднати всіх робітників данної професії кожен професіональний союз повинен ставить собі *широкі культурно-просвітні завдання.* Особливо важна ця культурно-просвітня робота для професіональних союзів, які об'єднують українське робітництво.

Наші робітники, що стільки років перебували в національній неволі під царським гнітом, більш темні і несвідомі, як робітники иньших націй. Через те для професіональних союзів, що працюють на Україні, дуже потрібно поставить як слід культурно-просвітню роботу.

Культурно-просвітня робота мусить висловлюватись передовсім *в виданні власних професіональних органів.* Видаючи власний орган, росширюючи його серед широких масс робітничих, обзнайомлюючи усіх з завданнями професіонального руху і своєю діяльностю, професіональні союзи можуть і повинні утворити міцний звязок робітничої масси з союзом і привернути до союзу своїх несвідомих товаришів. Для утворення живого звязку між членами союзу і підняття їх освіти дуже потрібно також союзам *улаштовувати лекції, доклади, робітничі клубы, бібліотеки, читальні.* Нашим робітникам дуже бракує професіональної освіти; через те союзи повинні *улаштовувать професіональні школи і курси.*

Вся ця просвітня робота, виробляючи з членів союзу свідомих і освічених борців за робітничу справу, велику користь може принести для того, щоб союз міг провадити економічну боротьбу з як найбільшим успіхом і як найбільшою енергією.

Для того, щоб здійснити ті завдання, які ставлять собі професіональні союзи, обороняючи економічні інтереси робітників, для того, щоб провадити як слід культурно-про-

світну роботу їм потрібні кошти. При старому режімі, коли волі для робітничих організацій не було, робітничі організації наші на гроші були дуже і дуже бідні. Між тим професіональні союзи можуть бути дійсно дужими і сильними тільки маючи гроші.

Адже ж економічна боротьба не може проходити спокійно і гладко; раз-у-раз для того, щоб зламать упертість хазяїнів треба вдаватись до такого гострого засобу боротьби, як забастовка (страйк). Забастовку ж видержати довший час можна тоді, коли союзи мають належні забастовочні (страйкові) фонди. Так само для того, щоб допомогати своїм членам під час безробіття потрібні гроші. Не треба забувати, що професіональні союзи инколи ставлять своєю ціл'ю також давати допомогу своїм членам під час хвороби, всяких нещасливих пригод, смерти то що. Для всього цього потрібні кошти, гроші і гроші не малі.

Здавалось би, що робітничі організації, які ні звідкіль не мають субсідій, які удержуються тільки на ті нужденні кошти, що їх збірають робітники—цих потрібних коштів зібрати ніколи не можуть. Між тим практика робітничого руху за кордоном—в Англії, Германії і Бельгії показує иньше. Там з тих копійок, які збірають робітники, утворились цілі міліони; професіональні союзи мають там великі капітали і через те вплив і значіння їх дуже велікі. Нашим молодим професіональним союзам треба також буде подбати про те, *щоб поставити як слід матеріальне становище союзів.* Треба пам'ятати, що ставши на тверду матеріальну основу союзи зможуть сповнити ті завдання, які вони собі ставлять.

Якими ж засобами мають користуватись союзи, щоб здійснити ті завдання, що їх вони собі ставлять? В руках об'єднаного робітництва є могутній засоб для боротьби з капіталістами. Цим засобом *є забастовка (страйк).* Не завжди і не скрізь доводиться вдаватись в своїй боротьбі професіональним союзам до цього засобу боротьби. Часто трапляється так, що, коли професіональні союзи заявляють капіталістам свої вимоги, капіталісти, знаючи силу і вплив союзу, розуміючи, що виставлені домагання будуть піддержані забастовкою, відразу ж йдуть на уступки і задовольняють вимоги робітників. З другого боку буває й так, що капіталісти знаючи, що є професіональний союз дужий і міцний, вже через це одно, бояться, хоч і хочуть, погіршити умови праці, продовжити робочий день або зменьшити заробітну плату.

Але не завжди проходить боротьба робітників так мирно. Часто професіональним союзам приходиться вдаватись до забастовок. Страйк може бути вдачно проведений

тільки тоді, коли є міцний професіональний союз. Забастовка при теперішніх умовах може пройти вдачно, коли виставляють вимоги всі робітники даної професії, коли піддержують їх своєю забастовкою всі вони, як один, коли ця забастовка може тягнутись аж до того часу, поки хазяїни не задовольнять поставлених вимог. Всю цю організацію справи повинен брати на себе професіональний союз. Для того, щоб виграти забастовку важно роспочати її в підходящий момент, коли хазяїнам найбільш невигодно, щоб робітники кинули у них роботу. Потім треба для її успіху також знати, які вимоги треба виставити для того, щоб капіталісти при даному становищі промисловости їх могли задовольнити. Все це—і виробити відповідні для даного часу вимоги і вибрати підходящий момент для забастовки—і бере на себе професіональний союз і дочекавшись слушного часу закликає все робітництво до забастовки.

І що дужчий професіональний союз, то більше надій і певности може бути, що роспочатий страйк кінчиться корисно для робітників.

Другим засобом, яким вдатно користуються в своїй боротьбі професіональні союзи є *бойкот*. Який небудь капіталіст не хоче задовольняти вимог робітників: тоді професіональний союз об'являє йому бойкот: ні один робітник не повинен вступати до цього капіталіста на роботу, ні один член професіонального союзу не повинен купувати тих товарів, що їх він виробляє; всякі зносини робітників з ним зриваються цілком. Разом з тим союз закликає все робітництво і всіх громадян піддержать бойкот, що об'явлений професіональним союзом: не купувати товарів, не давати заказів, ухилятись всяких зносин з тим капіталістом що не хоче задовольняти справедливих домагань робітників.

Практика робітничого руху за кордоном показала, що инколи цей засіб боротьби буває дуже влучним і примушує капіталістів йти на уступки і задовольняти ті вимоги, що їх ставить професіональний союз.

Не все проте може зробити професіональний союз, спираючись тільки на сили своїх членів і ведучи боротьбу з капіталістами. Багато буває випадків, коли для того, щоб поліпшити становище робітників певної професії потрібно встановити певний закон або видати яку небудь обов'язкову постанову. Взяти, наприклад, санітарні умови праці на фабриках та майстернях. Для того, щоб помешкання фабрик та майстерень були влаштовані так, щоб праця в них не шкодила здоров'ю робітників треба, щоб городська управа видала обов'язкову постанову; в цій обов'язковій постанові повинно бути зазначено, як саме повинно бути улаштовано помешкання, щоб капіталіст мав право роспочати в ньому

роботи—яка повинна бути величина цього помешкання, як улаштована в ньому вентіляція, освітлення, опал і т. п. Або взяти довжину робочого дня чи забезпечення робітників од каліцтва і професіональних хвороб. Розрішити цілком ці справи можна тільки тоді, коли про них будуть встановлені державою відповідні закони.

Отож одним з дуже важних засобів для того, щоб професіональні союзи могли перевести в життя свої завдання являється *приймати участь в політичному житті і домагатись, щоб і в загально-державному парламенті і в будучому нашому українському сеймові і в городських думах і в земствах вимоги робітників були задоволені.* Для цього професіональні союзи повинні піддержувать тісні зносини з соціаль-демократичною робітничою партією, яка обстоює права робітників, вказувать робітничим представникам, які саме закони треба встановити, збірати для цих законів потрібні матеріали, складати проекти таких законів і всякими способами піддержувать робітничих представників, коли вони ці закони будуть провадити.

На закінчення цієї частини коротко згадаймо, які повинні бути завдання професіональних союзів.

Професіональні союзи мають своєю ціл'ю дбати про поліпшення економічного становища робітників тієї професії чи промислу, яких вони об'єднують. Для того, щоб можна було широко розвинути боротьбу за це вони мусять провадити культурно-просвітну роботу і пильно дбати про матеріальне становище союзу. Щоб здобути те, що мають своєю ціл'ю професіональні союзи, вони організовують, коли це треба, забастовки (страйки) і бойкот. Того що не можна перевести силами тільки своїми, вони добиваються, приймаючи широку участь в політичному житті і домагаючись видання відповідних законів і постанов через робітничих представників.

Великі і складні завдання лежать перед професіональними робітничими союзами. На багато випередили в сій справі українських робітників їх закордонні товариші.

Хай же всі сили, вся енергія, які має українське робітництво, буде обернено на те, щоб нам не пасти задніх, щоб стати нам в рівень з західно-европейським пролетаріатом.

Як засновувати і провадити професіональний союз?

Засновуючи професіональний союз, ті робітники, що взялись за цю справу насамперед повинні вияснити: хто має входити в цей союз і на яку територію має ширити професіональний союз свою діяльність.

Загальним правилом для кожного професіонального союзу повинно бути те, що *в союз можуть входити тільки робітники, тільки ті, що продають свою робочу силу і з того живуть*. Через те являється небажаним, щоб в союз могли входить хазяїни. На це особливо треба зважати, коли засновуються союзи робітників таких професій, де багато дрібних предприємств, наприклад, союзи шевців, кравців то що. Дрібні хазяїни в таких професіях часто виявляють охоту вступать до союзу.

В таких випадках треба пам'ятати, що інтереси хоч би і дрібних хазяїнів ріжні з інтересами робітників і що коли хазяїнів приймати до союзу, то єдність і спільність інтересів між членами союзу буде порушена.

Професіональний союз повинен об'єднувать всіх робітників данної професії чи промислу. В кожній професії, в кожному промислі як от, наприклад, металічному, камяновугільному робітники по тій роботі, яку вони виконують, діляться на ріжні розряди або цехи. Але разом з тим робітники всіх розрядів і цехів в кожному предприємстві данного промислу чи професії залежать од одного капіталіста, чи од одної кампанії капіталістів, бо все предприємство належить їм одним. Коли професіональний союз має провадити боротьбу з цими капіталістами, то ясно, що він повинен об'єднувати всіх робітників незалежно від їх цехів, від того становища, яке займають вони в предприємстві.

Маючи своєю ціл'ю об'єднати всіх робітників якоїсь професії чи промислу, професіональний союз не може і не повинен ставити якісь обмеження робітникам через віру їх, національность, політичні чи релігійні погляди. Всякий робітник данної професії повинен мати право бути членом професіонального союзу своєї професії.

Определяючи ту територію, той район, в якому має працювати професіональний союз, треба пам'ятати, що утворення великого числа дрібних організацій ніколи не відповідає інтересам робочого класу. Не треба, щоб було так, що в кожному городі робітники данної професії мають свій самостійний, цілком окремий союз. Промисловість роспадається на ряд районів, при чому інтереси всіх капіталістів данного району між собою тісно звязані, инколи ж буває так, що вся промисловість в якій небудь своїй окремій галузі в цілій державі уявляє так наче одно ціле. Так, наприклад, кам'яновугільна промисловість на Україні в Донецькому басейні уявляє окремий район. Поруч з тим цукроварська промисловість цілої нашої держави—і на Україні і в Росії—дуже тісно звязана і являється наче одним цілим.

Отже засновуючи професіональний союз, що має своєю ціл'ю боротьбу з усіма капіталістами данного промислу, треба

район його діяльности определять, приймаючи на увагу економічне становище цього промислу. Дрібних союзів треба уникать, потрібні або районні, крайові союзи, або навить загально державні—залежно від того яке становище данного промислу.

Робітники, постановивши заснувати професіональний союс певної професії певного району, повинні виробити статут свойого союзу. Тут найкраще буде, щоб не витрачати дурно часу, принять статут якого небудь вже існуючого союзу чи зразковий статут з тими одмінами, які будуть вимагатись місцевими потребами. Такий зразковий статут доданий до цієї книжки.

Коли статут остаточно встановлено, робітники повинні подать заяву про заснования союзу, додавши статут його в окружний суд. Коли статут судом занесено в список товариств, союз здобуває права юридичної особи, вважається по закону вже існуючим і може широко роспочинать свою роботу.

Той недовгий досвід, який мають професіональні союзи на Україні і в Росії показав, що в союзах ведеться звичайно так, що всю союзну справу веде одно правління, а всі члени союзу приймають в союзному житті дуже малу участь і мало їм інтересуються. Цього не повинно бути і з цим кожен союз повинен боротись. Треба провадить справу так, щоб в союзній роботі приймало участь як найбільше членів союзу. Як найчастіше треба скликати загальні і делегатські зібрання; для ведення роботи треба засновувать ряд комісій, які би спільно з правлінням і під його контролем провадили би союзну справу; в кожному окремому городі, окремому районі треба засновувать окремі секції союзу, на яких би лежало виконання союзної роботи під контролем правління в свойому городі, в свойому районі.

Тільки тоді, коли союзна робота буде організована і поставлена так, що вона буде провадитись всіма членами союзу, що всі рядові члени будуть вважати справу союзу своєю справою, близькою і дорогою їм—тільки тоді буде ширитись і розвиватись гарно робота союзу.

В союзах на Україні завжди буде так, що в одному союзі будуть робітники ріжних націй: і українці, і євреї, і росіяне, і поляки. Союзна справа повинна бути поставлена так, щоб мова робітників всіх націй користувалась однаковими правами. Не повинно бути в союзі ні якої пануючої державної мови; кожен член союзу повинен получать всю союзну літературу, документи, відозви, статути на своїй рідній мові. Тільки, коли справа буде поставлена таким способом, буде одібрано у буржуазних націоналістичних політиків право говорити, що союз ставить собі ассиміляторські цілі і тим одпихати од союзу робітників якоїсь одної нації.

Вище було зазначено, що союзам потрібно провадити широку культурно-просвітну роботу. Для того, щоби та ро-

бота мала успіх серед робітників всіх націй, які працюють в данній професії, в кожному союзі повинні бути організовані для ведення цієї роботи спеціальні національні секції. Члени союзу якоїсь одної нації найкраще зможуть поставити культурно-просвітну справу серед своїх земляків. Отже потрібно щоб були секції, наприклад: українська, єврейська, польська. Ці секції ведуть і редагують союзне видавництво на своїй рідній мові, посилають на разі потреби агітаторів, що володіють цією мовою, улаштовують лекції, доклади, засновують бібліотеки—словом вся культурно-просвітня робота союза українська, польська, єврейська то що провадиться через ці секції.

Ведучи свою роботу кожен професіональний союз повинен пам'ятати, що його справа є тільки частина справи всього робочого класу. Через те не відділятись від иньших робітничих організацій, не замикатись у вузькому полі своїх потреб і інтересів повинен професіональний союз, навпаки, він мусить піддержувать як найтіснійші звязки з усіма робітничими організаціями, насамперед з професіональними союзами. В кожному городі, де є кілька професіональних союзів, повинно бути центральне бюро професіональних союзів; таке бюро складається з представників окремих союзів і має своїм завданням об'єднувать діяльність всіх союзів, намічать спільну тактику для всіх їх і допомагать в їхній роботі.

Коли союз буде організовано так, що він спіратиметься на самодіяльність своїх членів, коли він буде провадить свою роботу в тісному єднанні з другими робітничими організаціями—можна з певностю сказати, що діяльность такого союзу буде успішною і принесе велику користь і робітникам, що з'єднанні у ньому, і загальній справі визволення робочого класу.

* * *

Коротко росказали ми в цій книжці те найголовнійше, що треба знати кожному робітникові про професіональні союзи. Не можна було тут спинитись на всьому докладно, викласти все повно. Думаємо проте, що ця книжечка виясняє все те велике значіння, яке мають професіональні союзи для робітництва.

Досі українське робітництво не приймало великої участи в професіональному рухові. Початок професіонального руху, який був на Україні, відбувся майже зовсім без українських робітників. Цього далі не повинно бути. Українське робітництво мусить зважить на все те значіння, яке має професіональний рух; йому треба взятись до організації професіональних союзів. І чим скорійше це буде зроблено, тим буде краще, тим більше виграє робітнича справа на Україні.

Зразковий статут професіонального союзу.

(Уложж. Центр. Бюро проф. союзів в Москві).

1. Завдання союзу.

§ 1. Союз робітників, що працюють . . . . , має своїм завданням: а) допомогати своїм членам в боротьбі за поліпшення їх економічного і правового становища; б) допомогати їх умисловому, моральному і політичному розвиткові. У всій своїй праці союз керується міжнародніми пріпціпами класової боротьби пролетаріату.

§ 2. Щоб досягти своїх цілів союз: а) керує всіми формами економічної боротьби: страйками, бойкотом і т. д.. а також переводить досліди побуту, умов праці і потреб робітників по . . . . ; б) увіходить в порозуміння з окремими предприємцями, а також з цілими групами і товариствами їх про нормування заробітної плати, робочого дня і других умов праці, зав'язує з ними коллективні (таріфні) договори і слідкує за точним виконанням цих угод, як з боку хазяїнів, так і з боку своїх членів; в) організує погоджуючі камери для розгляду непорозумінніь, що виникають між предприємцями (або їх представниками) і робітниками. а також організує товариські і третейські суди для розгляду і вирішення всіх непорозумінь і суперечок, що виникають між членами союзу на грунті професіональних інтересів; г) одкриває бюро юридичної допомоги, справочні для підшукування праці, біржі праці і т. д.: видає грошеву допомогу під час страйків, безробіття, дорожню допомогу для підшукання роботи по других городах і в иньших випадках; допомогає своїм членам одержувати лікарську допомогу і ліки безплатно або по дешевій ціні, улаштовує бурси, дешеві кватирі, столові і т. д.; д) щоб допомогти умисловому, моральному і політичному розвиткові своїх членів союз улаштовує клуби. бібліотеки, читальні, публичні лекції. екскурсії, відчити, курси і діскусії загально-освітні і для вияснення біжучих питаннів; видає газети, журнали, книжки, присвячені професіональним інтересам своїх членів; е) улаштовує для дітей членів союзу дитячі притулки, садки, клуби, професіональні школи; ж) організує зібрання і з'їзди, присвячені як загальним, так і спеціальним питанням, що торкаються промисловости . . . . . і окремих її галузів; бере участь через своїх представників в центральному бюро . . . . . , посилає своїх представників на з'їзди професіональних союзів і загальні з'їзди всіх професій, як крайові, так загально-російські і міжнародні, а також до всіх робітничих і громадських організацій, де потрібно представництво робітничих професіональних союзів; з) здобуває і володіє на підставі загальних законів рухомим і нерухомим майном, вступає у всякі договори і порозуміння. а також обороняє свої інтереси через уповноважених в державних, муніціпальних, громадських і хазяйських установах і організаціях.

Увага. За вчинки своїх членів, які не мають спеціальних уповноваженнів союз не підлягає ні якій юридичній відповідальности.

2. Склад союзу.

§ 3. Членом союзу може бути всякий робітник, що працює в промисловости . . . . . без ріжниці національности, полу, релігії і політичних поглядів, що платить встановлену членську вкладку.

Увага. 1. Члени союзу, що не мають 18 років не можуть бути обрані на посади по управлінню справами союзу.

2. Особи, що займають адміністративні посади в предприємствах, не можуть бути членами союзу.

§ 4. Кожен член повинен підлягати статуту союзу і законним постановам всіх органів союзу.

§ 5. У члени союзу приймає Правління чи уповноважені на те члени. На неприняття у члени можна скаржитись делегатському збранню, яке остаточно вирішує цю справу.

§ 6. Члени союзу вибувають з союзу, як що їми не заплачена на протязі трьох місяців членська вкладка без поважних причин; ті, що вибули за неплатіж членської вкладки, можуть бути знову приняті на загальних підставах.

§ 7. Право виключати членів з союзу належить загальному зібранню.

Увага. В виключних випадках право тимчасово виключити члена союзу може належати делегатському зібранню і Правлінню; ця постанова повинна бути потім стверджена найближчим загальним зібранням.

3. Загальні і делегатські зібрання.

§ 8. Загальне зібрання членів союзу являється найвисчоюустановою союзу; йому належить найвисчий догляд за діяльностю всіх установ союзу.

§ 9. Загальне зібрання розглядає і стверджує справоздання Правління, встановляє порядок виборів в делегатські зібрання, затверджує інструкції для делегатських зібраннів. Право зміни статуту, ліквідації союзу і виключення членів союзу (виключаючи випадки вибуття, застережені § 6 статуту) належать загальному зібранню.

§ 10. Загальні зібрання бувають чергові і надзвичайні. Чергові скликаються Правлінням не більш 4-х разів на рік. Надзвичайні зібрання також скликає Правління по постанові делегатського зібрання або на вимогу одної десятої членів союзу.

§ 11. На загальному зібранні кожен член союзу має тільки один голос.

§ 12. Загальні зібрання і всі виборні установи союзу мають право запрохувать на свої засідання досвідчених людей з правом дорадчого голосу.

§ 13. Всі постанови загального зібрання записуються у протокол і скріплюються підписами голови, писаря і не менш як десятьома членами зібрання.

§ 14. Загальне зібрання вважається дійсним, коли на ньому є присутна не меньш, як третина всіх членів, що заплатили членську вкладку.

§ 15. Як що скликане загальне зібрання не відбудеться через неприбуття законного числа членів, то Правління повинно скликати у друге загальне зібрання з тим же порядком денним не піднійше, як через тиждень після першого строку; друге зібрання вважається дійсним при всякому числі членів.

§ 16. На загальному зібранні питання вирішуються простою більшістю голосів (виключаючи випадки спеціально застережені статутом).

§ 17. Делегатське зібрання вибирається на підставі пропорціонального представництва, що встановлюється загальним зібранням, і працює на підставі особливої інструкції, що стверджується загальним зібранням.

§ 18. Делегатське зібрання вибирає Правління і ревізійну Комисію Союзу з числа членів союзу, контролює всю діяльність Правління Союзу, має право самостійного докладу про справи Правління на загальному зібранні.

§ 19. Делегатське зібрання має право вимагати од Правління скликання загального зібрання.

§ 20. Делегатське зібрання скликається не рідше, як чотирі рази на рік і постанови його вважаються дійсними при присутности не менш третини всіх членів.

§ 21. Як що скликане делегатське зібрання не відбудеться через неприбуття законного числа членів, то Правління не пізнійше, як через тиждень скликає делегатське зібрання у друге з тим же порядком денним; воно вважається дійсним при всякому числі делегатів.

§ 22. На делегатському зібранні питання вирішуються простою більшістю, при чому кожен делегат має один голос.

4. Строки скликання зібрань.

§ 23. Про день скликання чергових загального і делегатських зібрань Правління публікує не пізнійш, як за сім днів до скликання в місцевій соціалістичній пресі.

5. Правління.

§ 24. Правління складається з п'ятнадцяти членів, що вибрані делегатським зібранням на один рік і семи кандідатів до них.

§ 25. Правління порядкує всіма справами союзу, виконуючи постанови загального і делегатського зібрань.

§ 26. Правління збирається не рідше, як раз на тиждень. Засідання вважаються дійсними при присутности половини членів. Питання вирішуються простою більшістю голосів.

§ 27. Печать союзу переховується у писаря.

§ 28. Правління не менш як раз на рік складає справоздання про діяльність союзу і подає його зібранню делегатів і загальнному зібранню.

§ 29. На чеках і иньших грошевих документах од імені союзу потрібні не менш трьох підписів членів Правління і печать союзу.

§ 30. Довіренности на доконання всяких актів від імені союзу видаються Правлінням за підписом не менш п'яти членів.

§ 31. Для набуття нерухомого майна потрібна постанова делегатського зібрання, ствердженa загальним зібранням.

§ 32. Правління має право запрохувати платного писаря не з числа членів союзу з правом рішаючого голосу.

§ 33. Правління в міру потреби засновує комісії для виконання ріжних функцій союзної роботи; комісії працюють на підставі особливих інструкцій.

6. Засоби союзу.

§ 34. Засоби союзу складаються: а) з одноразових вступних внесків в розмірі . . . . , б) що місячних членських внесків в розмірі . . . . . , в) процентів на капітали союзу і иньших прибутків.

§ 35. Кошти союзу поділяються: на запасний, страйковий і оборотний капітали. До запасного капіталу йдуть всі вступні внески. Страйковий капітат складається з 70% загальної суми всіх прибутків, оприче вступних і спеціальних внесків, і витрачається по постанові делегатського зібрання на піддержку страйкуючих товаришів на підставі особливої інструкції, яка ствердженa делегатським зібранням. Оборотний капітал складається з 30% прибутків і витрачається на біжучі справи Правлінням під контролем делегатського зібрання: на видатки по порядкуванню справами союзу, друк відозв, листків, брошюр, заснования читалень, бібліотек, безплатних столових, видачу дорожньої допомоги і т. д., а опріче того, коли дозволяють засоби, на піддержку робітничої преси і піддержку иньших союзів.

Увага. Всяка допомога видається на підставі особливих інструкцій, ствердженых делегатським зібранням.

§ 36. На основі постанов делегатських зібраннів можна переводити засоби союзу з одного капіталу в другий.

7. Ревізія справ союзу.

§ 37. Для ревізії коштів і книг союзу, а також перевірки справоздання і сміти делегатське зібрання обірав з членів союзу що не займають посади по порядкуванню їм, ревізійчу комісію з семи членів і трьох кандідатів до їх на один рік.

§ 38. Про наслідки ревізії члени комісії складають акти і роблять доклади делегатському зібранню і найближчому загальному зібранню.

§ 39. Ревізійна комісія має право переводити ревізії по своїй волі, по дорученню загального зібрання, а також на підставі писаної вимоги не меньш, як десятої частини членів союзу.

§ 40. Ревізійна комісія має право скликати надзвичайне делегатське зібрання.

8. Зміна статуту союзу і ліквідація його.

§ 41. Питання про зміну статуту, а також ліквідацію союзу вирішуються загальним зібранням більшостю двох третин присутних членів.

НАУ
№ 112424
9.270054